



You have downloaded a document from  
**RE-BUŚ**  
repository of the University of Silesia in Katowice

**Title:** Terminologia w tekstach naukowych z zakresu językoznawstwa na przełomie XIX i XX wieku

**Author:** Maria Zając

**Citation style:** Zając Maria. (2019). Terminologia w tekstach naukowych z zakresu językoznawstwa na przełomie XIX i XX wieku. W: W. Wilczek (red.), "Bogactwo polszczyzny w świetle jej historii. T. 7" (S. 41-53). Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego



Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach - Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu tak długo, jak tylko na utwory zależne będzie udzielana taka sama licencja.



UNIwersYTET ŚLĄSKI  
W KATOWICACH



Biblioteka  
Uniwersytetu Śląskiego



Ministerstwo Nauki  
i Szkolnictwa Wyższego

# Terminologia w tekstach naukowych z zakresu językoznawstwa na przełomie XIX i XX wieku

---

MARIA ZAJĄC

Uniwersytet Śląski w Katowicach

## Stan badań i cele pracy

Za jedną z najistotniejszych cech stylu naukowego – obok składni – uznaje się wykształcony w jego obrębie **własny system semantyczny** (Furdał, 2000: 52). Z tego też względu celem niniejszego artykułu jest omówienie terminów stosowanych w dawnych publikacjach naukowych z zakresu językoznawstwa (z przełomu XIX i XX wieku). Komentarza wymaga również sposób ich wprowadzania do tekstu. Stanisław Gajda podkreśla bowiem, że terminu nie należy badać w izolacji („w oderwaniu od jego »naturalnego środowiska«”) (Gajda, 1990b: 41). W literaturze przedmiotowej funkcjonuje wiele różnych definicji terminu. Dla prezentowanego opracowania kluczowe są ustalenia Franciszka Gruczy, który za prymarną funkcję terminów uznał to, że:

[...] są one narzędziami mentalnego przetwarzania świata, czyli najpierw narzędziami wytwarzania i zarazem przetwarzania informacji o świecie, tworzenia i przekształcania mentalnego i intelektualnego obrazu świata, a następnie także urzeczywistniania tego ostatniego. Jednocześnie są one też narzędziami utrwalania wytworzonych, czy uzyskanych in-

formacji i wreszcie także narzędziami komunikowania ich innym i tym samym upowszechniania.

Grucza, 1991: 34

Istotne zdają się ponadto uwydatnione przez S. Gajdę konstytutywne cechy terminu, którymi są: ścisłość znaczenia (utożsamiana z formalno-logicznym traktowaniem pojęcia), systemowość (termin jest elementem składowym całego systemu) oraz ograniczoność (termin odnosi się wyłącznie do sfery naukowej) (Gajda, 1993: 175).

Badania nad terminologią stosowaną w dawnych tekstach naukowych poprzedzić należy kilkoma istotnymi zastrzeżeniami. Po pierwsze, nie wypracowano dotąd na gruncie językoznawstwa jednej metody umożliwiającej efektywne badania słownictwa tekstów naukowych, a szczególnie terminów. Przyczyną takiego stanu rzeczy jest przede wszystkim złożoność obiektu badawczego oraz „niepełność wiedzy empirycznej”, z którą nieodzownie wiąże się niemożność zbudowania spójnej teorii terminu (o czym świadczy chociażby wspomniana już różnorodność definicji funkcjonujących w literaturze przedmiotu) (Gajda, 1990a: 137). Dodatkowo zastrzec trzeba, że „złożoność systemu leksykalnego, wielowymiarowość jego organizacji sprawia, że pełnego i integralnego opisu tego podsystemu języka nie da się wykonać zbyt szybko” (Gajda, 1978: 97). Badania statystyczne (prowadzone przede wszystkim przez Marię Rachwałową) przydatne są głównie przy porównywaniu tekstów z różnych dziedzin. Dlatego też badania nad terminologią w pracach naukowych w tym opracowaniu będą miały raczej **charakter jakościowy**.

Ze względu na to, że jedną z istotnych cech systemu terminologicznego jest jego **zmienność**, uzasadnione zdaje się porównywanie leksyki stosowanej w publikacjach tworzonych w różnych okresach<sup>1</sup>. Zestawianie ze sobą dwu tekstów i funkcjonującego w ich obrębie słownictwa może być zasadne przede wszystkim „wówczas, gdy [...] przedmiotem [badań – dop. M.Z.] jest jedna grupa

---

<sup>1</sup> Świadomość tej zmienności mieli już autorzy analizowanych publikacji. Jan Łoś podkreślał: „według ustalonej teraz terminologii polskiej” (KGHJP: 306).

faktów występujących w tych samych warunkach” (Gajda, 1978: 100). W pierwszej kolejności w zgromadzonych tekstach wskazać więc należy **punkty styczne**, to znaczy fragmenty, w których omawiane i nazywane są te same zjawiska językowe.

## Terminologia w dawnych językoznawczych tekstach naukowych (analiza materiału badawczego)

Materiał badawczy stanowią cztery dawne teksty językoznawcze opublikowane na przełomie XIX i XX wieku. Są to kolejno: *Historia języka polskiego* (T. 1, *Formy gramatyczne języka polskiego do końca XVIII wieku*) Antoniego Kaliny (1883), *Walka o język* Aleksandra Brücknera<sup>2</sup> (1917), *Krótką gramatyka historyczna języka polskiego* Jana Nepomucena Łosia (1927) oraz *Gramatyka współczesnej polszczyzny kulturalnej w zarysie* Zenona Klemensiewicza (1946) (Kalina, 1883; Brückner, 1917; Łoś, 1927; Klemensiewicz, 1946). W dalszej części artykułu zastosowano następujące skróty: HJP, WOJ, KGHJP, GWPK<sup>3</sup>.

Zaznaczyć należy, że proporcja między terminami – słownictwem nacechowanym (Rachwałowa, 1986: 6) – a neutralną warstwą leksyki jest zmienna, a zależy przede wszystkim od przyjętej przez autora koncepcji czytelnika modelowego. Jak twierdzi Danuta Ostaszewska, na podstawie stopnia „unaukowienia” wypowiedzi wnioskować można na temat odbiorcy, a ściślej jego predyspozycji do odbioru danego tekstu (Ostaszewska, 2001: 194–195). Dlatego też w WOJ nie zastosowano terminów, zgod-

---

<sup>2</sup> W tym miejscu zastrzec należy, że zdaję sobie sprawę z faktu, że Aleksander Brückner nie był językoznawcą. Za najważniejsze kryterium doboru materiału badawczego uznano temat pracy (tu: charakterystyka określonych zjawisk językowych).

<sup>3</sup> Wykaz wszystkich zastosowanych skrótów znajduje się w *Źródłach i literaturze* na końcu artykułu.

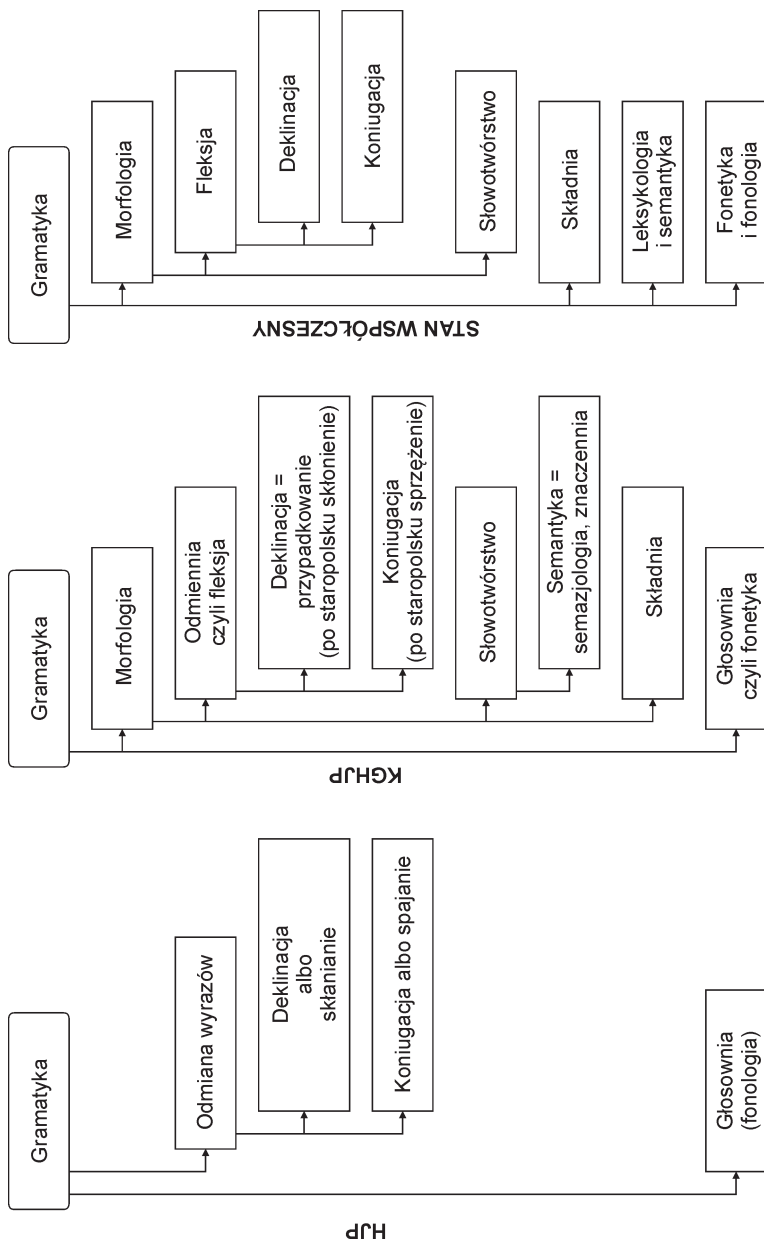
nie z poczynioną we wstępie deklaracją: „[...] zwracam się nie do zawodowców, lecz do najszerszego ogółu [...], omijam wszelkie wywody umiejętnie i wszelkie słownictwo naukowe, starając się o najbardziej przystępny wykład tych zagadnień” (WOJ: 4<sup>4</sup>). Karel Hausenblas w swojej klasyfikacji wyróżnia: (a) teksty czysto naukowe oraz (b) teksty popularyzujące, które charakteryzuje tak zwane „odciążenie terminologiczne”. Współcześnie z pewnością WOJ przyporządkowana zostałaby do drugiej z wymienionych grup (Hausenblas, 1962: 400–408).

Punkty styeczne między trzema pozostałymi publikacjami to przede wszystkim: **nazwy działów gramatyki** oraz **klasyfikacja spółgłosek**. W KGHJP zamieszczono szczegółową charakterystykę poszczególnych części gramatyki, a w HJP niektóre ich odpowiedniki znajdują się w różnych miejscach tekstu<sup>5</sup>. Zestawienie tych terminów z określeniami stosowanymi współcześnie na gruncie nauki o języku przedstawiono na schemacie 1.

Na schemacie publikacje uszeregowano chronologicznie, aby możliwa była obserwacja rozwoju systemu semantycznego w dawnych tekstach naukowych. Współcześnie dzieli się gramatykę na następujące działy: morfologię, składnię, semantykę i leksykografię oraz fonetykę i fonologię. Obecny podział determinuje kolejność omawiania przemian w obrębie tej terminologii zachodzących na przełomie XIX i XX wieku. W HJP nie zastosowano terminu *fleksja*, zastąpiono go omówieniem *odmiana wyrazów*. W KGHJP termin *fleksja* był już używany równocześnie z terminem *odmiennia* (o jasnej etymologii – od *odmieniania* wyrazów). Zmianom podlegały również nazwy działów fleksji. Początkowo stosowano wymiennie terminy *deklinacja/skłanianie* oraz *koniugacja/spajanie*. Wyraz *skłaniać* oznaczał wówczas tyle, co ‘nadawać rzeczy inną postawę’, dodat-

<sup>4</sup> Dalej nadawca dookreśla modelowe grono odbiorców swojej publikacji, zob. „[...] to wykażą uwagi poniższe, przeznaczone dla ogółu czytającego, dla szkoły, ale i dla grona tych ludzi, jakich obiorą obie Rady Szkolne [...]” (WOJ: 6).

<sup>5</sup> Fakt, iż w HJP nie zamieszczono spójnej klasyfikacji działów gramatyki, wynika głównie ze specyfiki pracy, której celem jest zaprezentowanie istniejących (do XVIII w.) form gramatycznych (fleksyjnych), dlatego też teoretycznie opracowano jedynie odmianę wyrazów.



**Schemat 1.** Zestawienie nazw działów gramatyki zastosowanych w analizowanych publikacjach  
 Opracowanie własne na podstawie zgromadzonego materiału badawczego. Terminy zastosowane w dawnych publikacjach (HJP;  
 KGHP) zestawiono z tymi funkcjonującymi współcześnie (Grzegorzycykowa, 2007: 71–141; EJO).

kowo od niego utworzono szereg innych terminów (por. *skłonnik* – przypadek, *końcówki skłonnikowe* – końcówki przypadków itp.)<sup>6</sup>. *Spajanie* to natomiast ‘łączenie’, a w języku kaszubskim ‘czasowanie’, czyli odmienianie czasowników (Treder, red., 2002: 110). W KGHJP zastosowanie przy *przypadkowaniu* i *sprzężeniu* określenia *po staropolsku* oznacza prawdopodobnie tyle, że omawiane terminy nie były już powszechnie używane w okresie powstania tej publikacji, a autor pragnął jedynie zasygnalizować istnienie takich wyrazów w przeszłości. *Sprzężenie* to termin synonimiczny wobec *spajania* funkcjonującego w HJP. W KGHJP stosowano ponadto gerundium *przypadkowanie* (rzeczownik odczasownikowy od *przypadkować* ‘odmieniać przez przypadki’).

W KGHJP ujawniają się wyraźnie tendencje do poszukiwania polskich odpowiedników stosowanej ówczesznie terminologii<sup>7</sup>: „Badaniem wyrazów ze strony ich znaczenia zajmuje się osobna część gramatyki, nazywana semazjologią lub semantyką, co po polsku możnaby<sup>8</sup> nazwać **znaczenią**” (KGHJP: 259). Termin *znaczenia* został utworzony dokładnie na takiej samej zasadzie jak *odmiennia*. Autor HJP również przejawia skłonność do zastępowania nazw obcych polskimi, czego przykładem jest chociażby zastosowanie, synonimicznego względem terminu *etymologia*, określenia *słoworód* (HJP: 38). Wyraz *etymologia*, zapożyczony z greckiego, za pośrednictwem łaciny prawdopodobnie w XVIII wieku, zastąpiony został rodzimym *słoworodem* – *słowo* (wyraz) + *ród* – dawniej ‘pochodzenie, urodzenie’ (SKur).

Oprócz przeobrażeń terminologicznych istotne są zmiany, które zaszły w sposobie klasyfikowania poszczególnych części gramatyki. Współcześnie *składnia* jest jej odrębnym działem, a nie – jak

<sup>6</sup> Co ciekawe, wyraz *skłonnik* w HJP funkcjonuje jak dzisiejszy *przypadek*, wcześniej oznaczał natomiast przypuszczalnie tyle, co końcówka, to znaczy ‘ta zgłoska lub głoska, która słowu inną postawę nadaje’ (Sochański, 1861: 73).

<sup>7</sup> Uprzywilejowanie terminów rodzimych łączy się tu ze świadomością istnienia terminologii międzynarodowej: „W terminologii gramatycznej międzynarodowej takie skrócone imiona noszą nazwę nomina hypocristica” (KGHJP: 197).

<sup>8</sup> W cytatach zachowano pisownię oryginalną.

<sup>9</sup> Wyróżnienia w cytatach pochodzą od autorki artykułu.

w KGHJP – częścią *morfologii* (do której dziś zalicza się wyłącznie *fleksję i słowotwórstwo*). W HJP *głosownia* funkcjonuje wymiennie z *fonologią*, a w KGHJP ten dział uznano za tożsamy względem *fonetyki*. Obecnie w publikacjach z zakresu językoznawstwa terminy *fonologia* i *fonetyka* nie są traktowane jako równoważne (jak w zgromadzonym materiale badawczym: *głosownia* = *fonologia*, *głosownia* = *fonetyka* → *fonetyka* = *fonologia*). Omawiane działy charakteryzuje się jako dwie pokrewne sobie, ale odrębne dyscypliny językoznawcze – *fonetykę* jako naukę o głoskach, badającą dźwięki w potoku mowy, ze względu na ich właściwości fizyczne (czyli cechy artykulacyjne i akustyczne) oraz *fonologię*, w której opisuje się dźwięki mowy jako jednostki funkcjonalne (istotne w procesie językowego porozumiewania się) (Ostaszewska, Tambor, 2009: 11, 101).

Dotychczas omówiono zagadnienia dotyczące wyłącznie terminologii ogólnej. Zdaje się, że wnioski na temat leksyki dawnych tekstów naukowych uzupełnić należy analizą terminologii szczegółowej, w tym wypadku tej funkcjonującej w obrębie jednego z działów gramatyki, konkretnie *głosowni* (*fonetyki/fonologii*). W kolejnej tabeli zestawione i – tak jak poprzednio – porównane ze współczesną terminologią zostały nazwy spółgłosek stosowane w analizowanych publikacjach (podstawą klasyfikacji są sposób i miejsce artykulacji). Przy czym podobnie jak przy analizie nazw działów gramatyki zastrzec trzeba, że nie w każdym przypadku udało się na podstawie materiału badawczego wskazać odpowiedniki wszystkich używanych obecnie terminów (tabela 1).

W tym miejscu zamieszczona zostanie wyłącznie szczegółowa uwaga dotycząca klasyfikacji spółgłosek w KGHJP. Ogólne wnioski na temat przemian w obrębie terminologii – wypracowane na podstawie analizy zestawionych powyżej typologii (i omówionych już nazw działów gramatyki) – znajdują się w podsumowaniu niniejszego artykułu (zob. *Wnioski*). Należy zwrócić uwagę na to, że w publikacji z 1927 roku ujawnia się pewna, oparta na wiedzy potocznej, **intuicyjność** w tworzeniu terminów, czego przykładem jest tak zwana *spółgłoska przewiewna*. *Przewiewny* oznacza przecież tyle, co ‘przepuszczający powietrze’. Na podobnej zasadzie





są skonstruowane także inne terminy, zastosowane w nowszych publikacjach. W GWPK wprowadzono podział rzeczowników na: *zmysłowe*, czyli takie, które 'da się zmysłowo przedstawić' oraz *umysłowe*, to znaczy 'tylko przez umysł poznawalne'. Dziś uskutecznia się – na tej samej zasadzie – podział na rzeczowniki *konkretne* i *abstrakcyjne*. Oprócz terminów tworzonych na podstawie analogii (jak omawiana *spółgłoska przewiewna*) w KGHJP funkcjonują również tak skomplikowane terminy, jak na przykład *absorpcja morfologiczna* (KGHJP: 184).

Jak już sygnalizowano, terminów nie należy rozpatrywać w oderwaniu od ich otoczenia tekstowego, dlatego też krótkiego omówienia wymagają sposoby ich definiowania i wprowadzania do tekstu. W analizowanych tekstach najczęściej stosuje się (uważaną za najprostszą) definicję równościową:

$$A \stackrel{df}{=} B$$

Przy czym w zaprezentowanym schemacie *A* oznacza definiendum (czyli wyrażenie definiowane), a *B* – definiens (wyrażenie definiujące) (Pawłowski, 1978: 10–11). W definicjach konstruowanych dawniej na gruncie językoznawstwa ujawnia się tendencja do zamieniania kolejnością definiensa i definiendum (termin zamieszcza się na końcu definicji). Celem definicji nie jest jedynie wyjaśnienie znaczenia danego terminu, ale również określenie sposobu jego funkcjonowania w całym systemie (por. zamieszczony poniżej cytat – najpierw wprowadza się do tekstu termin *morfologia*, a potem *fleksja*). Ze względu na charakter publikacji w omawianych formułach niejednokrotnie zamieszcza się *exemplum*:

Pierwsza dzieli się znów na trzy części [chodzi o omawianą wcześniej morfologię – dop. M.Z.]: jedna bada odmiany fleksyjne wyrazów, polegające na tym, że wyraz, nie zmieniając swego znaczenia, przybiera różne końcówki przypadkowe lub osobowe, np. „człowiek, człowieka, człowiekowi...”, robie, robisz, robi...” uwydatniające stosunek tego wyrazu, jako członu zdania, do innych członów tegoż zdania. Nazywamy tę część gramatyki **odmiennią** czyli **fleksją**.

W analizowanych definicjach funkcję równościowej spójki definicyjnej najczęściej pełni czasownik osobowy *nazywamy*, który uznać można za przykład tak zwanego MY inkluzywnego = ja nadawca + wy odbiorcy. Zastosowanie takiej strategii służy nadaniu temu, o czym pisze językoznawca, sensu wspólnej oceny sytuacji, a więc „sensu naszego zdania”, czyli – jak twierdzi Janusz Lalewicz – w pewnym stopniu wymuszania na was (odbiorcach), abyście je przyjęli jako wasze (Lalewicz, 1983: 191). W zgromadzonych tekstach funkcjonują także terminy nieopatrzone żadną definicją. Wiąże się to również z przyjętą przez nadawcę koncepcją czytelnika modelowego – autor uznaje, że adresat powinien posiadać określoną wiedzę (wymaga od niego niejako znajomości znaczenia danego terminu), np. w HJP przy klasyfikacji głosek określenia *gardłowe, podniebienne, płynne* wprowadzono bez objaśnienia. Stosowane w publikacji uściślenia świadczą natomiast o tym, że odbiorcą nie musi być wąski specjalista.

## Wnioski

Podsumowaniem niniejszego artykułu uczynię krótkie zestawienie **tendencji** w rozwoju słownictwa nacechowanego w dawnych tekstach naukowych, które udało się zaobserwować podczas analizy zgromadzonego materiału badawczego:

1. Funkcję terminów w tekstach naukowych pełnią najczęściej rzeczowniki, co tłumaczy się przede wszystkim ich precyzyjnością semantyczną oraz dużą niezależnością syntagmatyczną (Gajda, 1978: 101).
2. Ilość terminów zastosowanych w tekście naukowym zależy przede wszystkim od przyjętej przez nadawcę koncepcji czytelnika modelowego.
3. W najstarszych tekstach naukowych (KGHJP, HJP) widoczna jest tendencja do zastępowania terminów obcego pochodzenia rodzimymi (*etymologia* → *słoworód, fleksja* → *odmiennia* itp.).

4. Analiza uszeregowanych chronologicznie tekstów naukowych pochodzących z różnych lat pozwala na wnioskowanie na temat „wieku” konkretnych terminów, przykładowo wydaje się, że termin *aspekt* w odniesieniu do czasownika jest określeniem stosunkowo nowym, ponieważ nie pojawia się w żadnej z publikacji stanowiących materiał badawczy w tej pracy (w KGHJP jest mowa o *rodzaju czynności*, a w najnowszym z omawianych tekstów – GWPK – funkcjonuje jeszcze określenie *postać dokonana i niedokonana*).
5. Ze względu na wymóg ekonomii języka istnieje w systemie leksykalnym językoznawczych tekstów naukowych tendencja do eliminowania terminów synonimicznych, na przykład w KGHJP (s. 228) pojawia się następujący ciąg: *tryb warunkowy, życzący, przypuszczający, łączący (conjunctivus)* por. dzisiejsze *tryb warunkowy (przypuszczający)*.
6. Wypracowany na przełomie XIX i XX wieku system terminologiczny nadal stanowi podstawę działań współczesnych językoznawców. Funkcjonujące dawniej w lingwistyce terminy tworzą obecnie coraz bardziej rozbudowane podsystemy (np. stosowany współcześnie podział *spółgłosek (s)półotwartych*: grupa ta początkowo nie istniała, potem wprowadzono ten termin jako określenie konkretnych spółgłosek, a następnie dokonano ich kategoryzacji, np. *spółgłoski półotwarte półsamogłoskowe-ustne*).
7. Rozwój terminologii w językoznawstwie nie ma charakteru rewolucyjnego (proces ten przebiega raczej stosunkowo wolno).

## Źródła i literatura

### Źródła

- Brückner A., 1917: *Walka o język*. Lwów – **WOJ**.  
Kalina A., 1883: *Historia języka polskiego*. T. 1. *Formy gramatyczne języka polskiego do końca XVIII w.* Lwów – **HJP**.

- Klemensiewicz Z., 1946: *Gramatyka współczesnej polszczyzny kulturalnej w zarysie*. Wrocław-Warszawa – **GWPK**.
- Łoś J., 1927: *Krótką gramatyka historyczna języka polskiego*. Lwów – **KGHJP**.

## Literatura

- Długosz-Kurczabowa K., red., 2008: *Wielki słownik etymologiczno-historyczny języka polskiego*. Warszawa – **SKur**.
- Furdal A., 2000: *Językoznawstwo otwarte*. Wrocław.
- Gajda S., 1978: *Funkcjonowanie leksyki we współczesnym polskim tekście naukowym*. W: *Z zagadnień słownictwa współczesnego języka polskiego*. „Prace Językoznawcze” 91. Red. M. Szymczak. Wrocław, s. 97-115.
- Gajda S., 1990a: *Wprowadzenie do teorii terminu*. Opole.
- Gajda S., 1990b: *Współczesna polszczyzna naukowa: język czy żargon?* Opole.
- Gajda S., 1993: *Styl naukowy*. W: *Encyklopedia kultury polskiej*. T. 2. *Współczesny język polski*. Red. J. Bartmiński. Wrocław, s. 173-189.
- Gołąb Z., Heinz A., Polański K., 1970: *Słownik terminologii językoznawczej*. Warszawa.
- Grucza F., 1991: *Terminologia – jej przedmiot, status i znaczenie*. W: *Teoretyczne podstawy terminologii*. Red. F. Grucza. Wrocław, s. 11-43.
- Grzegorzczkowska R., 2007: *Wstęp do językoznawstwa*. Warszawa.
- Hausenblas K., 1962: *Terminologia a kompozycja tekstu naukowego*. „Poradnik Językowy”, z. 1, s. 400-408.
- Lalewicz J., 1983: *Retoryka kategorii osobowych. Zarys problematyki*. W: *Tekst i zdanie. Zbiór studiów*. Red. T. Dobrzyńska, E. Janus. Wrocław, s. 267-280.
- Ostaszewska D., 2001: *Relacje nadawczo-odbiorcze w tekście naukowym (perspektywa historyczna)*. W: *Stylistyka a pragmatyka*. Red. B. Witosz. Katowice, s. 191-200.
- Ostaszewska D., Tambor J., 2009: *Fonetyka i fonologia współczesnego języka polskiego*. Warszawa.
- Pawłowski T., 1978: *Tworzenie pojęć i definiowanie w naukach humanistycznych*. Warszawa.
- Polański K., red., 1991: *Encyklopedia językoznawstwa ogólnego*. Wrocław – **EJO**.
- Rachwałowa M., 1986: *Słownictwo tekstów naukowych*. Wrocław.
- Sochański E., 1861: *Brzmienie głosek polskich i pisownia polska*. Kraków.
- Treder J., red., 2002: *Język kaszubski: poradnik encyklopedyczny*. Gdańsk.

Maria Zając

Terminology in Academic Texts in the Field of Linguistics  
at the Turn of the 19<sup>th</sup> and 20<sup>th</sup> Centuries

S u m m a r y

This article endeavours to describe one of the most significant qualities of the academic style, that is, the semantic system that has been shaped within it. The author aims at discussing the terms used in old academic publications in the field of linguistics (from the turn of the 19<sup>th</sup> and 20<sup>th</sup> centuries). Since one of the key features of the terminological system is its changeability, the comparison of vocabulary used in texts written in different periods is believed to be justifiable. Basing on the analysis of the research material, the author characterises tendencies in the development of marked vocabulary in old scientific publications, taking into account the way it has been introduced in the text.

Key words: science, academic style, features of style, linguistics, terminology

Мария Зайонц

Терминология в научных текстах по языкознанию  
на рубеже XIX и XX вв.

Резюме

В статье предпринимается попытка описать одну из самых существенных черт научного стиля, т.е. выработанную в его области семантическую систему. Цель работы заключается в описании терминов, употребляемых в научных публикациях по языкознанию на рубеже XIX и XX веков. Учитывая факт, что одной из существенных черт терминологической системы является ее изменчивость, оправданным признается сравнение лексики, используемой в текстах разных периодов. На основании исследуемого материала характеризуются тенденции развития маркированной лексики в научных публикациях прежних лет, а также способы ее введения в текст.

Ключевые слова: наука, научный стиль, стилевые черты, языкознание, терминология